

PLANINSKI FORUM O SPREMEMBI NAMEMBNOСТИ PLANINSKIH POTI V SLOVENSKEM VISOKOGORJU

(NE)ZAVAROVANA HANZOVA POT

Planinsko društvo Kranj je ob strokovnih sejmih Zaščita na Gorenjskem sejmu doslej že nekaj let zapored pripravilo planinski forum o določeni temi, ki je bolj ali manj povezana z varno hojo po gorah. Tako so na letošnjem dobro obiskanem forumu v konferenčni dvorani Gorenjskega sejma v Kranju, ki sta ga prvič sklicala Planinska zveza Slovenije in Gorska reševalna služba Slovenije, 1. oktobra razpravljali o tem, ali naj bi Hanzovo pot na Prisank ohranili kot zavarovano planinsko pot ali naj bi jo spremenili v vodniško pot, ob tem pa je bila ta pot seveda le povod za širšo razpravo o planinskih poteh in spremembah njihovih namembnosti.

VODNIŠKA POT NAMESTO ZAVAROVANE

Planinskega foruma so se udeležili predstavniki nekaterih komisij pri Planinski zvezi Slovenije, predvsem Komisije za pota, Gorske reševalne službe Slovenije in Zveze gorskih vodnikov Slovenije, meddruštvenih odborov Podravja, Savinjske, Gorenjske, Ljubljane, Koroške in Notranjske ter planinskih društev Kranj, Kranjska Gora, Celje, Velenje, Javornik-Koroška Bela, Nova Gorica, Prevalje, Jesenice, Postojna, Radovljica, IMP Ljubljana in Obalnega planinskega društva Koper.

Začel ga je predsednik PD Kranj in podpredsednik PZS **Franc Ekar** in vodil predsednik PZS **Andrej Brvar**, ki je dejal, da je bil povod za ta forum pobuda PD Kranjska Gora, ki želi Hanzovo pot na Prisank spremeniti v vodniško pot, čemur pa nasprotujejo organi PZS. Zato se je osrednja slovenska planinska organizacija na tak način odločila preveriti mnenja o 7000 kilometrih slovenskih planinskih poti, o čemer naj bi najprej povedala svoja mnenja načelnik Komisije za pota pri PZS in predsednik PD Kranjska Gora, moža torej, ki sta glede tega vprašanja na nasprotnih bregovih iste reke.

Tone Tomše, načelnik Komisije za pota pri PZS, je najprej govoril o mreži 1442 oskrbovanih in markiranih poti v Sloveniji v dolžini več kot 7000 kilometrov, od katerih jih ima 135 poseben status (89 je kategoriziranih kot zahtevna in 46 kot zelo zahtevna pot), o vzdrževanju in obnavljanju. Dejal je, da se bo PZS tudi v prihodnje zavzemala za to, da bodo obstoječe poti vzdrževali v sedanjem obsegu. »Nikakor ne nasprotujemo uvajanju vodniških poti v naših Alpah,« je rekel, »vendar naj bi te imele drugačen status, ki bi jih ločeval od vsakomur dostopnih planinskih poti. Hanzova pot se nam za tak poskus nikakor ne zdi primerna in četudi ostane med zavarovanimi potmi, bo še vedno ena od najdrznejših planinskih poti v slovenskih Alpah in zato za marsikoga dostopna le v spremstvu z vodnikom.«

Andrej Žemva, predsednik PD Kranjska Gora, ki je dalo pobudo za spremembo te poti v vodniško, je povedal, da je »njegovo« planinsko društvo samo vzdrževalo Hanzovo pot do leta 1988, ko so obnavljanje opu-



Predsednik PZS Andrej Brvar je vodil letošnji planinski forum »Sprememba namembnosti planinskih poti« o tem, ali naj bi nekatere navedene poti spremenili v plezalne ali ne.

stili in je postala nevarna, lani, ob društveni 90-letnici, pa so prišli na zamisel, da bi pot obnovili le kot vodniško in so se pri tem zgledovali pri Italijanih. Planinci, je dejal, ne bi bili prav nič oškodovani, če bi eno od petih markiranih poti, kolikor jih pelje na Prisank, ponudili kot novo obliko za obisk te gore. Posebej je poudaril nove turistične možnosti, ki se s tem odpirajo turistični Kranjski Gori, kjer bi se tako turistične agencije kot gorski vodniki lahko velik del preživljali z gorskim vodništvom, saj se v kraju dogovarjajo, da bi odprli vodniško pisarno. V prid temu predlogu je še dejal, da ta pot ni varna, četudi jo zavarujejo z jeklenicami, saj nekatere dele ni mogoče dovolj zavarovati za varen prehod. Sicer pa bo, je rekel, spomin na Hanzo ostal tako z imenom te vodniške poti kot s Hanzovo steno, »ki jo bomo obnovili v taki podobi, kot je bila opremljena leta 1927, nad njo pa bo ponovno postavljen Marijin kip, kot je bil pri prvotni izdelavi, da se ohrani tisti del tak, kot je bil«.

NEVARNO SPREMINJANJE KATEGORIZACIJE

Po uvodnih predstavitvah obeh mnenj se je sprožil plaz takih in drugačnih mišljenj o tako in drugače zavarovanih planinskih poteh, pri katerih je bila Hanzova pot kar pravo izhodišče.

Plaz mnenj je sprožil **Jože Rován** iz tehnične ekipe Komisije za pota pri PZS, ki je dal primerjavo: »Nekoč smo skupaj ocenili, da bi opustili pot na Mrzlo goro iz Matkovega kota. To smo sicer storili, vendar s tem poti nismo zaprli, med drugim zato, ker je to gora za prave hribovce, ki že imajo osnovna alpinistična znanja, s tem pa je bilo veliko možnosti, da pride do nesreč. Iz tega smo takrat potegnili izkušnjo, da je zelo težko



Na letošnjem Kranjskem sejmu »Zaščita – Protection '98« je posebno pozornost zbudil paviljon Gorske reševalne službe, še zlasti veliko zanimanje pa je bilo za avtomatski javljalec – klic v sili, ki je že ob vstopu v nekatere slovenske planinske kočice: ko v koči ni nikogar, ko je zaprta, planinec samo pritisne na gumb aparature pred vrati in iz zvočnika se oglasi glas, ki mu javljalec pove podrobnosti o tem, zakaj kliče.

Foto: Franc Ekar

zaprati že uveljavljeno pot.« Dejal je, da načelno sicer ne nasprotuje vodniškim potem, za kakršne je v naših gorah dovolj možnosti. »Glede Hanzove poti smo se dogovorili, da je eno leto ne obnavljamo, ker pa je bila na dveh mestih zelo nevarna, smo v enem dnevu popravili dve jeklenici, tako da je zdaj prehodna,« je rekel, ob tem pa poudaril, da bi bilo nesmiselno kakorkoli spreminjati kategorijo te poti. »Moj predlog je, da obstoječe poti pustimo kategorizirane, kot so, vendar ne odpiramo novih,« je rekel. »Za gorsko vodništvo se ne bojim, saj njegov čas pri nas šele prihaja, gorski vodniki pa si morajo s kakovostnim pristopom izboriti svoj prostor v gorah.«

Kranjskogorski župan **Jože Kotnik** je načel vprašanje lastništva: nismo se vprašali, ali in kaj lahko popravljamo v gorah in kje sploh lahko hodimo in ali je v gorah sploh mogoče kaj narediti brez vednosti in privolenja lastnikov. Množičnost v gorah, ki je tudi posledica markiranih poti, po njegovem mnenju že postaja škodljiva, saj so Alpe rezervoarji pitne vode.

Janez Duhovnik je kot podpredsednik Združenja gorskih vodnikov Slovenije nasprotoval mnenju nekaterih, da lahko po zavarovanih planinskih poteh hodijo vsi planinci, kajti »vodnika lahko potrebuje nekdo za čisto navadno nadelano pot, nekdo drugi, ki je sposobnejši, pa gre z njim na Everest; vodniki ne pogrešamo težavnih ali lažjih poti in smeri, pač pa pogrešamo več gostov«. Problema ne vidi v tem, da bi Komisija za pota obnovila ali ne bi obnovila tega, kar je že zdaj na Hanzovi poti, saj »vodniška pot pomeni, da je ponekod zavrtan kakšen klin«. Dejal je še, da hodimo Slovenci po zavarovanih planinskih poteh pogosto nepremišljeno in lahkomišlno, ker reševanje posameznika nič ne stane. »Pri tej poti obe zamisli sploh nista nezdržljivi,« je povedal dr. Duhovnik, »vendar bo moral nekdo odgovarjati, karkoli bomo že naredili, kar ne velja samo za

to, ampak tudi za druge planinske poti; če se bodo dogajale nesreče, bodo vzdrževalca ponesrečenci tožili in bo moral plačati škodo, zato je treba ugotoviti, čigava pravzaprav je vsaka pot posebej«.

STATUS JAVNE POTI

Predsednik Obalnega meddruštvenega odbora **France Gorišek** je dejal, da še ni slišal, da bi na Hanzovo pot šel planinski začetnik, kar pa zadeva gorsko vodništvo v Kranjski Gori, je menil, da je to ogromno gorá in lepih smeri, ki jih je mogoče nadelati v vodniške poti, kajti Hanzova pot je za vodniško pot premalo zahtevna. Govoril je tudi o varstvenih vidikih in Prisank primerjal s primorskim Slavnikom, kjer so planinci prav tako imeli velike težave, dokler niso uredili parkirnih prostorov, označili planinskih poti in nanje usmerili planinskih obiskovalcev, ki so se na tak režim postopno navadili. O Hanzovi poti pa misli, naj bi ostala toliko vzdrževana, da bi bila tudi kot zahtevna še varna.

Mirko Mlakar iz Koroškega meddruštvenega odbora je povedal, da imamo v slovenskih gorah veliko vodniških planinskih poti, medtem ko še ni zadostnega povpraševanja po vodnikih, ki bi vodili po njih, enako kot on pa se tudi **Janko Stušek** iz PD Radovljica zavzema za to, naj ne ukinjamo tega, kar imamo, v konkretnem primeru zavarovane Hanzove poti. Kar zadeva popravila zavarovanih poti, tudi miniranje, če je potrebno, se **Jože Melanšek** iz PD Velenja sprašuje, kaj je večja škoda, podreti skalo ali imeti žrtve, Hanzova pot naj po njegovem prepričanju ostane, kakršna je, »PZS pa naj za planinske poti uredi status javnih poti, da nam jih drugi ne bodo začeli zapirati«.

Tomaž Banovec, nekdanji predsednik PZS in sedanjí predsednik sveta Triglavskega narodnega parka, ki se zaradi drugih obveznosti planinskega foruma v Kranju ni mogel udeležiti, je nanj poslal svoje pisno razmišljanje o planinskih poteh, predvsem seveda o Hanzovi, o kateri bi moral odločivše o morebitni spremembi sprejeti najvišji organ PZS. Po njegovem mnenju je »Hanzova pot na Prisojnik spomenik neke splošne in tehnične kulture, ki je omogočila osvajanje slovenskih gor in je eden od najvišjih domotov slovenske gorske gradbeniške dejavnosti. Kar zadeva gorsko vodništvo, bi bilo treba zanj pripraviti pravi poslovni načrt, »ki naj predvsem vključi podatek, koliko ljudi bo pri tem udeleženo kot polno zaposlenih in kot delno zaposlenih, kakšne bodo evidence in koliko davkov bodo plačevali iz teh storitev. Če tega ni, je pač vseeno, komu je oteževanje te poti namenjeno.« Napisal je, da je treba zavzeti načelno stališče, koliko poti v visokogorju, ki so jih iz posebnih razlogov nadelali naši predniki, bo propadlo v celoti ali jim bomo namenili kakšno drugačno funkcijo, »vendar skozi rušje po novo oblikovanem brezpotju niti klienti ne bodo hoteli hoditi«. Končno inž. Banovec piše, da je okrog Krnice in še marsikje drugje ogromno možnosti, kjer bi klienti »uživali tudi na bolj komercialen način s pomočjo res polklicnih gorskih vodnikov, ki tudi plačujejo davke«.

ODGOVORNOST NA ZAVAROVANI POTI

Podpredsednik PZS **Tone Škarja**, ki je sicer tudi gorski vodnik, je opozoril na odgovornost upravljalcev planinskih poti, če se bo v prihodnje na njih komu kaj zgodilo, in na to, da je v naših gorah veliko nemarkiranih poti, za katere pravzaprav nihče ne skrbi. – Podobnega mnenja je tudi **Rudi Kocjančič** iz PD Jesenice: »Zavarovalnice bodo tiste, ki nas bodo vsega naučile.«

Franc Ekar, podpredsednik PZS, je spomnil, da so planinska pota javna dobrina; »bila so zgrajena, nadelana, urejena, zato je neprimerno posegati vanje tako, da bi jih uničevali. Ogromno imamo plezalnih poti različnih stopenj, po katerih lahko vodijo gorski vodniki – le da bi imeli dovolj klientov.«

Podobnega mnenja je tudi **Jože Stanonik** iz MDO Gorenjske: Hanzova pot je po njegovem mnenju kamenček, ki lahko sproži velik plaz, zato se je treba tukaj odločiti za najustreznejšo rešitev. V gorenjskih gorah je ogromno vsakršnih poti in smeri, planince je treba vsekoli navajati na varno hojo po vseh, zato bi jim morali še pogostje priporočati uporabo ustrezne opreme, predvsem še na zahtevnih poteh. Markirana pota so opisana na zemljevidih in v vodnikih, ukinitve nekaterih od njih pa bi lahko ustvarila anarhijo, zato je smiselno, da jih na sedanji ravni vzdržujemo še naprej.

Po tej razpravi se je vnovič oglasil Janez Duhovnik, ki meni, da Hanzova pot k večjemu prometu vseh gorskih

vodnikov ne bo prav nič prispevala, pač pa je vedno več tudi slovenskih gornikov, ki želijo, da bi šli na zahtevnejše in manj znane gore in zanesljivem spremstvu z gorskim vodnikom.

Po dobrih dveh urah je predsedujoči Andrej Brvar bogato razpravo na letošnjem planinskem forumu povzel takole: »Pot je osnovni element za izvajanje planinske dejavnosti. Mnoge poti so v naših gorah naravna in kulturna dediščina in naj bi se kot uveljavljene poti ohranile. V razpravi so se odpirala vprašanja odgovornosti, lastništva, upravljanja in vzdrževanja teh poti, ta vprašanja pa bo morala planinska organizacija reševati skupaj z lokalnimi skupnostmi. Pokrajino moramo ohranjati takšno, kakršna je. Seveda je z našimi potmi povezana tudi množičnost, ki pa za slovensko planinsko organizacijo ni več glavni cilj, ker nam gre zdaj tudi za kakovost. Zavedamo se ekološkega problema in varstva okolja. V naših gorah ni več takšne gneče, kot je bila pred 15 in 20 leti; čeprav so naše gore dosti bolj obiskane, je gneča razpršena in ljudje hodijo po gorah od januarja do decembra. V planinski organizaciji učimo, naj se v gore ne podajajo neizkušeni, neusposobljeni, neopremljeni, manj vešči v gorah pa naj najamejo poklicnega ali prostovoljnega vodnika. – Sedanje razprave o Hanzovi poti ne smemo čutiti kot problem vodništva, ki ga ni. Vodništvo je eden od elementov, da izboljšamo pogoje za varno hojo v gore.«

namesto komentarja

VEČPLASTNO
PLANINSTVO

Še pred desetletjem in še pozneje je bilo večini slovenskih planinskih pohodnikov popolnoma nerazumljivo, zakaj se tako številni evropski popotniki odpravljajo na dolge evropske pešpote, ko na marsikateri od njih ni enega samega žiga, ki bi ga pritisnili v svoje popotniške dnevnike: čemu bi se bilo vredno podajati na dolge poti, ko z njih ne bi prinesli enega samega materialnega dokaza, da smo bili res peš na poti preko stare celine!

Takrat je v Sloveniji še veljalo »transverzalno načelo«, da ima večjo veljavo pot, ki je opremljena z več žigi. V Sloveniji je bila takrat posebna kategorija planincev, ki se je ukvarjala predvsem s hojo po preštevilnih transverzalnih poteh, s katerih je bilo treba prinesli vse predpisane kontrolne žige, za katere so lastniki v zamenjavo dobili lično transverzalno značko; v nekaterih planinskih krogih je več veljal, kdor je imel bogatejšo zbirko transverzalnih knjižic in značk.

Zdaj tudi po slovenskih gorah hodi vse več gorohodcev, ki jim ni mar za žige in značke, ampak le za užitek hoje: tudi v Sloveniji številni začenjajo razumeti, da je pomembno hoditi, ne pa se hvaliti s prehojenimi kilometri in višinskimi metri, z znamenitimi planinskimi kočami in visokimi gorskimi vrhovi. Pomembno je, so prepričani novodobni planinci, določeno pot prehoditi zato, da bi na njej in ob njej našli približno tisto, zaradi česar je njega dni **dr. Julius Kugy** hodil po gorah od tistega trenutka, ko je upal, da bo v njih našel svojo čarno rožo.

Ker pa so taki in drugačni obiskovalci gorskega sveta, naj žigi na tistih vrhovih in v tistih planinskih kočah, kjer so bili doslej, še kar ostanejo. In vpisne knjige v kočah in na vrhovih takisto – če ne zaradi drugega že zato, da bo ob natančnem upoštevanju planinskih pravil olajšano delo gorskih reševalcev, če bi se zla usoda zarotila proti nesrečnemu gorohodcu.

Premik v slovenski planinski miselnosti pa je vendarle čutiti, čeprav zanj ni nobene propagande. Prišlo je samo od sebe, kot je moralo priti, da so gore prizorišče vsakršnega udejstvovanja, tudi tistih, ki v njih ne pogrešajo prav nobenih sledi človekovih posegov v ta svet. Nekaterim je še vedno potreben materialni dokaz o njihovih poteh med vrhovi, drugi so korak dalje: zanje je pomembnejše tisto, kar se zasidra v srce, pa čeprav je očem skrito.

Marjan Raztresen